UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Tertia, vtrvm clerici acquisita de rebus ecclesie possint relinquere quibus voluerint? No[n]: nisi ecclesie.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

ſer,ven.teſtatrix.ff.de act.emp.creditor.in fi.

Nunc queritur. Hec.q.diuiditur in duas partes in prima quarum ꝓbat per duo ca.ꝙ ſi nihil habebat eps cum fuit promotus:in morte ſua totū debet eccleſie dimittere. Secūda ibi,Sed querit. Jo.de fan.

et cler.ant.licentiam. Uel vſqꝫ ad.vij.defertur ſucceſſio.Arg.contra.xxxv.q.ij.c.j.

Quicunqꝫ. Caſus Quidam ſacerdotes aliquid acquiſierūt ex artificio ſuo,vel ex donatione amicorum,vel ex inſtitutione facta in teſtamento. queſitū eſt in concilio Toleta. vtrum eccleſie ſue relinquere teneant. Et reſpōdet ꝙ non,ſed dabūt cui voluerint. ſi vero poſt mortē ſuā remanſerit inordinatū,eccleſia ſua in perpetuum vēdicabit ſue vtilitati,id eſt ſuo vtili officio.

Queſtio.iii.

Nunc q̄rit[a] ſi ante tēpus ſue ordinationis nihil habere videbant:qd de his fieri debeat q̄ poſt ordinationē ſuam inueniſſe noſcuntur.

De his ita ſtatutū eſt in concilio Cartha.iij.

De his qui primū nihil habētes,tēpore ſue adminiſtrationis aliqua acquirunt.

Placuit vt epi,pbri,diaconi,vel q̄cūqꝫ clerici q̄ nihil habētes[b] ordinantur: et tpe epatus vel clericat⁹ ſui agros τ quecunqꝫ p̄dia nomine ſuo[c] cōparāt,tanqꝫ rerum dn̄icaruꝫ inuaſionis crimine teneātur:niſi admoniti eccleſie eadē contulerint.ſi aūt ipſis ꝓprie aliquid liberalitate alicui⁹,vel ſucceſſione cognationis[d] euenerit:faciant inde qd eorū propoſito cōgruerit. Qꝫ ſi a ſuo ꝓpoſito retrorſū exorbitauerint:honore eccleſiaſtico indigni tanqꝫ reprobi iudicentur.

Item ex concilio Toleta.xj.

De miniſtris qui nullis ecclesie occaſione,ſui vtilitate aliqua acquirunt.

Quicūqꝫ de ſacerdotib⁹ vel miniſtris ꝑ ſua vtilitate atqꝫ amicitia quocunqꝫ modo,aut ꝑ ſcripture ſeriem aliq̄d meruerint ab aliquo ꝑcipere, in rebus eccleſie nō poterit nūerari:ſed qd ex inde voluerint facere,ipſoꝝ volūtatis arbitrio ſubiacebit. ꝙ ſi hoc poſt eoꝝ mortē inordinatū fortaſſe remāſerit:eccleſia cui p̄fuit,vel miniſter extitit hoc ſibi in perpetuū vendicabit[e]. Ecce ꝙ illa q̄ nō ex officio eccleſiaſtico,ſed ex aliqua preſtatiōe ſue vtilitatꝫ lucratus eſt:pōt dare quib⁹ voluerit. Sed queritur de his que ſibi cōiter cū ecclia,vel ſequeſtratim ꝑ remedio aīe offerūtur:vł de tertia parte quā de reb⁹ parochialiū eccliaꝝ ſibi debitā accipit:ſi ea poterit dimittere q̄b⁹ voluerit. De his ita definit in cōci.Agathēſi.

De pōtificib⁹ q̄b⁹ ab extraneis vel cū eccleſia vel ſequeſtratim aliquid dimittitur.

Pontifices[f] quibus in ſummo ſacerdotio ꝯſtitutis ab extraneis[g] aliq̄d aut cū eccleſia,aut ſeq̄ſtratim di-

Caſus. Hic tractatur tertia.q.in qua cōnectunt dicta dicendis:τ vbi querit q̄d fieri debeat de reb⁹ illis quas clerici acquiſiuerūt de rebus eccleſie q̄ ante ſuā ordinationem,nihil habebāt:τ certum eſt ꝙ quicq̄d clericus acq̄rit de reb⁹ eccleſie,τ intuitu ecclie,totuꝫ debet ecclie relinquere. ſi vero intuitu pſone aliq̄d acquiſierit,pōt relinquere cui velit:vt.j.e.c.j.ij.τ.iij.

a Nunc queritur. habeas ꝑ ſūma queſtionis qd dicitur in.c.j.

Placuit. Caſus. Statutū fuit i ꝯcilio Carthaginē.vt epi pſbyteri,diaconi,et aliȷ̄ clerici q̄ nihil habebāt āteqꝫ ordinarētur,τ poſtea de rebus eccleſie tātū ſuo nomine poſſeſſiones cōparauerūt:puniātur tanqꝫ inuaſores reruꝫ dn̄icarū niſi ſue eccleſie cōmoniti eas reſtituant. Si aūt aliq̄d acq̄ſiuerint intuitu perſone,i.ex donatione amicorū,vel ſucceſſione ex teſtamento vel ab inteſtato,poſſunt de hoc facere quicquid volunt,dūmodo a ſuo propoſito non recedant,ſcꝫ tali pecunia abutēdo,vt negociando vel fenerando:quod ſi fecerint,indigni honore eccleſiaſtico iudicentur in euum.

b Habentes. Ergo propter paupertatē nec impeditur nec excuſatur etiā quis a prelatura.ſecus eſt in tutore:vt inſti.de excuſa.tut.§.ſed τ ꝓpter pauptatē.

c Suo. Hoc ſpeciale eſt in eccleſia ꝙ lꝫ ſacerdos aliquid ſuo emat nomie de pecunia eccleſie,ꝙ res illa ſtatim facta eſt eccleſie.aliud eſt in reb⁹ p̄uatoꝝ:vt.C.de rei vendi.ſi vt proponis.τ de hoc notaui.s.e.q.ij.apoſtolicos. idem qd hic dicitur,habes extra de pecul.cleri.c.j.τ.c.inquirendū.τ ca.ſi quis. Utrū aūt preſumat de rebus eccleſie vel de rebus ſuis comparaſſe,dicitur.s.e.q.j.ſint manifeſte.

d Cognationis. Uſqꝫ ad quartū gradū. C.de epiſ.

e Uendicabit. id eſt defendet,qn̄ eccleſia inuenitur in poſſeſſione. ſed ſi heredes eſſēt in poſſeſſione,oporteret eccleſiā ꝓbare d iure ſuo:vt.j.e.q.v.c.j.in fine.ſicut notaui.s.e.q.j ſint manifeſte. vł intellige qd hic dicit,cū nō habet ſacerdos herdes.in auten.de ecc.ti.§.ſi quis autē epo.col.vlti.τ.j.qōe.v.ca.vlti.

Ecce. Caſus Cōcludit Gratianus ex ſupradictꝫ ꝙ ea que dant clericis iuitu perſone dare poſſūt cui volunt.

Sed queritur. Hec eſt.ij.pars hui⁹.q.Jo.de fāt. Et mouet G.incidentem queſtionē vtrum ea que dātur epo ꝯmuniter cū ecclia vel ſeq̄ſtratim ꝑ remedio aiaꝝ,vel tertiā partē quā accepit de parochianis eccleſijs,poſſit relinq̄re cui velit. Et de hoc q̄d iuris ſit,in ca.ſeq̄ntib⁹ definit.

Pontifices. Caſus. Hoc ca.diuidit i duas ptes. In prima parte dr ꝙ ſi aliq̄s relinq̄t aliquid pōtifici cū eccleſia vel ſeparatim ꝑ redēptione aie ſue:totū inter eccleſie facultates cōputabit. In ſcda parte dr ꝙ ſi aliq̄d relinq̄t ecclie vł ſacerdoti aliȷ̄ reſtituēdū,nō dꝫ inter facultates ecclie cōputari. Scda ibi,Sane q̄cq̄d.

f Pontifices. Jdem in aliȷ̄s.

g Ab extraneis. Si aliquid datur tātum epo,illud non tenetur diuidere cum eccleſia.ſed licet aliquid detur tantū eccleſie,illud diuidēdū eſt cū epo:et diſtigue an a propinquo vel extraneo ſit relictum epo:vt habes diſtinctum extra de teſta.requiſiſti. Si autem ſimplici canonico aliquid eſt relictum,illud non tenetur diuidere cū eccleſia:ſemper eīn preſumitur ꝙ id qd datum

Marginal notes: Diſcas qd bat donū vt e donaſſe inera. ff.de 3 hē.em. creditor.§.vlt.C.d bo.va.l.ij.li.x. lꝫ ħ ſit argu.ꝫ lau.ad hoc facit qd le.τ no.s.j.q.j.ſicut pps.archid. — Addc Alex.d ymo.in l.cū fūdus.§.fuū.ff.ſi certū pet.circa finē d.§. — ij.ps. — Iſta ē paſnia tz Gof. τ ho.d hoc no. it de teſta.req inſti.§.ſi vero relinq̄t ibi notā.Ar. — Ecclie data cū epo diuiduntur.

eſt prelato, ſit intuitu eccl'ie datum. et eſt ſi. ff. de annu. leg. annua. in §. j. ff. de re. du. ciuibus. hoc tamen ſcias ꝙ aliud eſt dicere, relinquo hoc canonicis iſtis: ⁊ aliud relinquo hoc eccleſie iſti. In priori caſu relictũ intelligo eis, ⁊ nõ eccleſie. In ſecũdo caſu eccl'ie ⁊ ad vſum eorꝫ: lꝫ ſit arg. cõtra. ff. de reb. du. ciuib⁹.

a ℂ Habet. quo ad vſum.

b ℂ Habeat. quo ad proprietatem.

c ℂ Nõ poterit. Tamen ſi eſt heres inſtituta, ⁊ rogata reſtituere alteri hereditatẽ illam, poteſt detrahere quartã: vt inſti. de fideicõ. her. §. ſꝫ qr. Sed ſi eccleſie legaret aliquid vt illud eccleſie reſtituat, de h⁰ dubitari cõſueuit an tunc poſſit partẽ de tali legato retinere: vt. C. cõia de leg. l. j. rñ. j.

Legata eccl'e an poſſint defalcari.

Epiſcopus. ℂ Caſ⁹. Dicitur hic ꝙ epũs poteſt dare tertiam partẽ quã recipit de parochianis eccleſijs irreuocabiliter vel eccleſie a qua recipiebat, vel alteri eccl'ie cui voluerit. quod intelligit Hug. ſi velit ſubire onus fabrice reparande.

d ℂ Irreuocabile. cũ de ꝯſenſu canonicorꝫ hoc facit: al's ſucceſſor põt illud reuocare: vt xvj. qõ. j. poſſeſſiones. ⁊ hic eſt arg. ꝙ ſi epũs ſimpliciter dedit aliquid eccl'ie, intelligitur illud perpetuo dediſſe: vt. xvj. qõ. j. quoniam quicquid. Arg. contra. xvj. q. j. poſſeſſiones. ⁊ dixi. x. q. ij. hoc ius. in fine.

mittitur aut donat᷑: quia hoc ille qui donat, pro redemptione anime ſue, non pro commodo ſacerdotis probat᷑ offerre: nõ quaſi ſuũ ꝓpriũ, ſed quaſi dimiſſum eccleſie inter facultates eccleſie cõputabunt: qr iuſtũ eſt vt ſicut ſacerdos habet[a] quod eccleſie dimiſſum eſt: ita eccleſia habeat[b] quod relinquitur ſacerdoti.

ℂ Sane quicquid per fideicommiſſuꝫ aut ſacerdoti, aut eccleſie fortaſſe dimittit᷑, cuicunqꝫ alij poſtmodum profuturum: id inter facultates ſuas eccleſia computare aut retinere non poterit[c].

Item ex cõcilio Toletano.

ℂ Epũs tertiã partẽ ſibi debitã eccl'ie relinquere poterit.

Epiſcop⁹ ſi tertiã partẽ quã de reb⁹ parochialiũ eccleſiarꝫ ſibi debitã nouit eccl'e cui⁹ res eſſe patebit, aut alteri eccl'ie cõferre decreuerit: licitũ maneat, ⁊ irreuocabile[d] robur eius ſñia ferat.

ℂ Queſtio. iiij.

Quod autem[e] q̃rit᷑ ſi de ſuis ⁊ eccl'ie rebus aliq̃ acq̃ſiſſe noſcuntur, cui ꝓuenĩãt: ita definitur in eodem concilio.

ℂ De his qui de ſuis ⁊ eccl'ie reb⁹ aliqua acq̃ſiſſe noſcunt᷑.

Sacerdotes vel quilibꝫ quib⁹ eccl'iaſticarꝫ rerꝫ cura cõmiſſa eſt: quecũqꝫ adminiſtrationis ſue tpe emerit: ſi de rebus ꝓprijs vel vile vel charũ habuerint, ad eccleſie nomen cui preſunt, chartarũ cõficere inſtrumẽta ꝓcurẽt[f]. non enĩ iuſtum eſt vt eccleſia que ſuſcepit extraneum, efficiat in alieno[g] diuitẽ, ⁊ in ſuo[h] retineat fraudatorem.

ℂ Illi vero q̃ ſuarũ rerũ noſcũtur hr̃e compẽdiũ: ex omni re quã poſt ordinationis ſue diẽ viſi ſunt cõquiſiſſe: ſiue nulla ſiue aliqua ſint inſtrumẽta cõfecta: compenſatione[i] tam ſui iuris q̃ꝫ eccl'iaſticarũ rerũ habita, ſi ſe vtriuſqꝫ rei quantitas exequauerit, inter eccleſiam et decedẽtis heredes eq̃ iure conquiſitio[k] pertinebit.

Si q̃s vero ꝓ cõpẽdio ſuarũ rerꝫ eccl'ie reb⁹ detrimẽtũ intulerit, vel ſi occaſiõe rerꝫ eccleſiaſticarꝫ in reb⁹ ꝓprijs detrimentũ paſſus fuerit: viciſſim q̃ lucrũ ſentiũt, detrimentum patiẽtibus reſarcient.

Unde in concilio Bracarenſi legitur.

ℂ Reſarciant᷑ detrimenta ſacerdoti vel eccleſie q̃ alterius occaſione alter ſenſerit.

Quod autẽ. ℂ Caſus. Hic ponit᷑ iiij. q. in qua queritur cui debeãt dari res acquiſite cõiter ex rebus prelati et eccl'ie, ⁊ qual'r debeãt diuidi. Et rñ. ꝙ ꝓ rata precij dati debet diuidi inter eccleſiã ⁊ heredes p̃lati.

e ℂ Qd aũt. Si de vtriuſqꝫ p̃cio empta eſt res, ꝓ rata precij diuidẽda eſt inter eccleſiã et heredes prelati: vt. j. e. ca. j. ver. hi vero. Ioan.

Sacerdotes. ℂ Caſus. Hoc ca. diuidit᷑ in duas partes. In prima parte loquit᷑ de rebus quas prelati emunt ⁊ de pecunia eccleſie, ⁊ tñ ſuo nomine: in quo caſu ſi de rebus proprijs aliquid vile vel charꝫ habuerint, curent conficere inſtrumenta noĩe eccleſie cui preſunt. In ſcd̃a parte loquit᷑ de rebus emptis cõmuniter ex pecunia prelati ⁊ eccleſie, que debent equaliter diuidi inter eccleſiam ⁊ decedẽtis heredes ſi ſe vtriuſqꝫ rei quãtitas exequauerit. Secũda ibi: Illi vero. Uile vel charum ideo dicit, qr ſi cõſtaret eos nihil hr̃e ſiue ſuo nomine ſiue noĩe eccleſie emerint, totum eccleſia vẽdicabit. Et lꝫ ca. videatur loqui i prelato tantũ, tñ ego Bar. Brix. idẽ intelligo in quolibet clerico: vt. ſ. e. qõne. iij. c. placuit.

f ℂ Procurẽt. vt ſciant quantũ habent de reb⁹ eccleſie: ⁊ quantum de proprijs rebus.

g ℂ In alieno. i. in rebus proprijs ipſius ſacerdotis: que ſunt aliene eccleſie: vel ꝓprie intelligas poni.

h ℂ Et in ſuo. i. in rebus eccleſie.

i ℂ Cõpenſatione. i. cõputatione: vel cõparatiõe: vel collatiõe. hoc vult dicere ꝙ computabit quãtũ de ſuis rebus ⁊ quãtũ de rebus eccl'ie dedit ꝓ re empta: vt ſꝫ hoc diuidat᷑ inter eccleſiã ⁊ heredes defuncti. Sꝫ pone poſtq̃ꝫ adept⁹ eſt eccleſiã nullos ſumpt⁹ voluit facere de pr̃imonio ꝓprio: ſed quicq̃d emit, emit de pr̃imonio ꝓprio tñ: ⁊ ſolis reditibus eccleſie fuit vſ⁹. Uidet᷑ ꝙ computãdi ſunt illi ſumptus quos facere cõſueuit: vel quos facturus fuiſſet de proprio pr̃imonio, ac ſi nõ haberet eccleſiã: vt. ff. de pe. here. ſed ⁊ ſi. §. adeo aũt. in fi. Et ſic ꝓprie ponit᷑ hoc vbũ cõpenſatione. Itẽ nõ debent negligere lucrũ eccl'ie propter lucrũ ſuum: vt. j. ca. proxi. Uel intellige qd̃ hic dicit quãdo dubiũ eſt an de reb⁹ eccl'ie, an de ſuo pr̃imonio emerit. nam tunc diuidi deberet ſm̃ quantitatem ſui patrimonij, ⁊ rerum eccleſie.

Acquiſita de bonis eccl'ie ⁊ de bonis clericorꝫ ad quos pertinebũt. Et q̃ plus dedit, maiorem partẽ habebit. ff. de vſufru. ſꝫ ⁊ ſi quis. §. interdũ. ſm̃ L.

k ℂ Conquiſitio. i. conquiſitũ. ſic. C. cõi diuid. ad officium. ff. de vſufru. ſed ⁊ ſi quis. §. interdum.

ℂ Si quis. ℂ Caſus. Supra oſtẽſum eſt quid iuris ſit de rebus ꝓprijs clericorꝫ, ⁊ de rebus eccleſie. ſed qr occaſione rerum eccleſiaſticarũ clerici in rebus proprijs